

Z pálijského originálu Dhammapada
(Suiyagoda Sumangala, Pali Text Society, London 1914)
přeložil Karel Werner, 1992.

DHAMMAPADAM, sbírka kanonických prúpovědek vysoce ceněná v celém buddhistickém světě, výsostně odráží mravní stránku buddhismu. Všechny výroky této sbírky jsou přisuzovány Buddhovi. Při její četbě se neubráníme srovnání buddhistického pojetí světa se světovým názorem, který vyplynul z vědecko- technologického pokroku posledních dvou set let, a budeme se ptát, nakolik je takovýto materialistický pohled na skutečnost opravdu moderní, když nedokázal zodpovědět otázku po smyslu osobního života a vedl k postupnému vymazávání etické dimenze ze života společenského a veřejného.

Dr. Karel Werner je ve filozofii žákem J.L.Fischera a v indologii V.Lesného. Počátek jeho akademické dráhy spadá do roku 1947, kdy působil jako asistent indologického semináře filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Jeho kariéra byla v padesátých letech násilně přerušena, po několik let pracoval v dolech a vykonával i jiná manuální zaměstnání. Po sovětské invazi do Československa v roce 1968 emigroval a až do odchodu do penze (1990) byl profesorem na Škole orientálních studií univerzity v Durhamu (Velká Británie). Hostující profesor na univerzitách v Oxfordu, Stirlingu, Dharvaru, Púně a Váránasí.

DVOJICE VERŠŮ

-
1. Všemu co je, předchází mysl, mysl je základem, mysl je tvůrcem. Kdokoli hovoří či jedná s nečistou myslí, za tím jde utrpení jako kolo za tažným zvířetem.
 2. Všemu co je, předchází mysl, mysl je základem, mysl je tvůrcem. Kdokoli hovoří či jedná s čistou myslí, toho následuje štěstí jako věrný stín.
 3. "Zhanil mě, zbil mě, přepadl a oloupil mě"- hněv těch, kdo na tom v mysli dlí, nikdy nedojde usmíření.
 4. "Zhanil mě, zbil mě, přepadl a oloupil mě"- hněv těch, kdo na tom neprodlévají, dojde usmíření.
 5. Nenávisť se nenávisť nikdy neusmíří, jen beznenávisť dojde klidu; takový je věčný běh věcí.
 6. Mnozí si neuvědomují, že jsme podrobeni tomuto zákonu; avšak ti, kdo to pochopí, usmíří své spory.
 7. Kdo se honí jen za dobrým bydlem, nekrotí své smysly, je nemírný v jídle, je netečný a vyžilý, toho zkosí smrt, jako vítr zlomí slabý strom.
 8. Kdo se nehoní za dobrým bydlem, ovládá své smysly, je umírněný v jídle a s důvěrou vyvíjí vyšší úsilí, toho smrt nezklátí, jako vítr nepohne skalou.
 9. Kdokoli si oblékne žluté roucho, ač se nezbavil nečistoty a dosud nedosáhl ukázněnosti a pravdivosti, není jej hoden.
 10. Kdo však se zbavil nečistot, je pevně zakotven v mravnosti a je oddán kázně a pravdivosti, ten je hoden žlutého roucha.
 11. Ti, kdo zaměňují nepodstatné za podstatné a vidí podstatné v nepodstatném, se nikdy nedoberou podstaty, nýbrž zůstanou v zajetí klamného myšlení.
 12. Ti, kdo rozpoznají to, co je podstatné, jako podstatné a to co je nepodstatné, jako nepodstatné, doberou se podstaty a setrvávají na půdě správného myšlení.
 13. Jako déšť pronikne do špatně pokrytého domu, tak vášeň vnikne do nevyspělé mysli.
 14. Jako déšť nepronikne do dobře pokrytého domu, tak vášeň nevnikne do náležitě vyspělé mysli.
 15. Kdo zná zlo, strádá na tomto světě, strádá na onom světě, strádá v obou světech; strádá a zakouší trýzeň, když obzírá své vlastní nečisté konání.
 16. Kdo koná dobro, raduje se na tomto světě, raduje se na onom světě, raduje se v obou světech; raduje se a je přešťasten, když přehlédá čistotu vlastních skutků.
 17. Kdo koná zlo, trpí na tomto světě, trpí na onom světě, trpí v obou světech. Při pomyšlení: "Konal jsem zlo", trpí. A ještě více trpí, když dojde zlého stavu bytí.
 18. Kdo koná dobro, je šťasten na tomto světě, je šťasten na onom světě, je šťasten v obou světech. Při pomyšlení: "Konal jsem dobro", je šťasten. A ještě víc se cítí šťasten, když dojde blaženého stavu bytí.
 19. Nedbalec, který často cituje písmo, ale neřídí podle něj své konání, je jako pastýř, který opatruje cizí stáda. Sám nemá podíl na duchovním životě.
 20. Kdo však málo cituje písmo, ale je opravdový, žije v souladu s naukou, přemohl žádostivost, nenávisť a zaslepení, vyvinul dokonalé chápání, osvobodil svou mysl a nelpí na tomto ani na onom světě, dosáhl podílu na duchovním cíli.

BDĚLOST

21. Bdělost je cestou k nesmrtelnu, nedbalost je cestou k smrti. Bdělí neumírají, nedbalci jsou již jakoby mrtví.
22. Mudrci, kteří jasně pochopili povahu této bdělosti, najdou v bdělosti zalíbení a zakusí štěstí v příbytku Vznešených.
23. A ti mudrci, kteří se oddají meditaci a neustanou ve vytrvalém úsilí, dosáhnou vykoupení, neporovnatelného a dokonalého bezpečí.
24. Kdo je pln úsilí a má uvědomění, uvážlivě koná jen čisté skutky a žije spravedlivě v zdrženlivosti a bdělosti, nabude na cti.
25. Úsilím, bdělostí, zdrženlivostí a sebekázní si moudrý muž vytvoří ostrov, jež žádný příval nezaplaví.
26. Blázni a bláhovci se oddají nedbalosti, moudří však si ostříhají svou bdělost, jako nejvzácnější poklad.
27. Nepovolujte nedbalosti ani intimnostem smyslové žádosti a rozkoše. Kdo je bdělý a oddán meditaci, dosáhne velké blaženosti.
28. Když moudrý muž překoná nedbalost bdělostí a dosáhne výšin poznání, tu tento mudrc, osvobozen od strasti, shlíží na pokolení lidí, stíhané strastmi, jako na pošetilce - stejně jako horolezec shlíží s vrcholku hory na lidi upoutané k zemi.
29. Jsa ostražitý mezi nedbalci a zcela bdělý mezi ospalci, ten kdo dosáhl moudrosti, postupuje vpřed - jako závodní kůň předstihne tažného koně.
30. Bdělostí dosáhl Indra prvenství mezi bohy. Bdělost je vždy chválihodná, nedbalost zavrženíhodná.
31. Mnich, jenž má zálibu v bdělosti a hledí na nedbalost ve strachu, spálí v sobě každé pouto, malé i velké, jako když postupuje požár.
32. Mnich, jenž má zálibu v bdělosti a hledí na nedbalost ve strachu, je neschopen pádu a je již jakoby v blízkosti vykoupení.

MYSL

33. Jako zbrojář zaostří šíp, tak mudrc vytříbí neklidnou a nestálou mysl, již lze nesnadno ohlídat a již je těžko zvládnout.
34. Má-li tato mysl opustit říši smrti, vzpírá se jako ryba vytažená ze svého vodního útulku a vržená na suchou zemi.
35. Je záslužné zkrotit tuto těžko kontrolovatelnou, nestálou mysl, která poletuje podle libosti; zvládnutá mysl vede k blaženosti.
36. Necht', kdo je moudrý, střeží tuto mysl, jež je velmi těžko postižitelná, značně složitá a poletuje podle libosti; dobře chráněná mysl vede k blaženosti.
37. Ti, kdo dovrší zvládnutí této mysli, která se osaměle toulá v dálkách, je nehmotná a sídlí v skrytu, osvobodí se z pout smrti.
38. Ten, jehož mysl je nestálá, jenž nezná správné učení a má kolísavé názory, nikdy nedojde naplnění moudrosti.
39. Kdo má mysl prostou žádostí a vůli prostou nenávisti, kdo se povznesl nad dobro i zlo - pro toho již není strachu.
40. U vědomí, že toto tělo je křehké jako džbán, opevněte svou mysl jako tvrz a zaútočte na smrt; zbraní vám budiž moudrost, a co kdo dobude, necht' ochraňuje bez odpočinutí.
41. Zakrátko bude toto tělo ležet na zemi opuštěné, bez vědomí a neužitečné jako kus dřeva.
42. Cokoli zlého si mohou navzájem učinit nepřátelé a ti, co se vzájemně nenávidí, nesprávně vedená mysl přivodí člověku mnohem větší zlo.
43. Ani matka ani otec ani žádný jiný soukmenovec vám nedokáže prokázat větší dobro než správně vedená mysl.

KVĚTINY

44. Kdo překoná tuto zemi a říši pána podsvětí a jeho démonů? Kdo vytříbí stupně na cestě k pravdě, jako odborník vybírá květiny pro výstavu?
45. Ten, kdo hluboce medituje, překoná tuto zemi a říši pána podsvětí a jeho démonů. Kdo hluboce medituje, vytříbí stupně na cestě k pravdě, jako odborník vybírá květiny pro výstavu.

46. Když pak nahlédne, že toto tělo je jako pěna, a dokonale pochopí, že je v podstatě přeludem necht' vykoření vábivost smyslů, jež jsou jako smrtící šipy maskované květinami, a odejde tam, kde bude mimo zorné pole knížete smrti.
47. Smrt uchvátí člověka, jenž s ulpívající myslí jen sbírá květiny rozkoší, tak jako povodeň odplaví spící vesnici.
48. Ukončitel životů vždy uchvátí člověka, jenž s ulpívající myslí jen sbírá květiny rozkoší a je nenasytý v tužbách.
49. Jako včela sbírá nektar květin a odletí, aniž jim ubylo na barvách nebo vůni, tak necht' mlčenlivý asket prochází vesnicí.
50. Necht' nikdo nehledí svrchu na chyby druhých a na to co vykonali nebo nevykonali, nýbrž necht' se soustředí na to, co sám vykonal.
51. Dobře pronesená rozprava toho, kdo se podle ní neřídí, je tak bez užitku jako krásně zbarvená květina, jež postrádá vůni.
52. Dobře pronesená rozprava toho, kdo se podle ní řídí, je užitečná jako krásně zbarvená květina, jež nepostrádá vůni.
53. Jako lze z jedné kupy květin uvít mnoho věnců, tak by každý měl z jednoho zrození jako smrtelník dát vzejít mnoha záslužným skutkům.
54. Vůně květin nejde proti větru, ani vůně santalu, kadidla či jasmínu, ale vůně ctnostných pronikne i proti větru. Pověst ctnostného člověka se šíří do všech světových stran.
55. Ať už jde o santal, kadidlo, lotos či divoký jasmín, nad jejich vůni vyniká vůně ctnosti.
56. Vůně, jež vychází ze santalu či kadidla, je vpravdě chabá vedle vznešenější vůně ctnostných, jež dostoupí až k bohům.
57. Kníže smrti nenajde stezku, po níž kráčeji ti, kdo oplývají ctnostmi, setrvávají v bdělosti a dosáhli osvobození pomocí dokonalého poznání.
58. Jako kdyby z hromady smetí zanechané u cesty vyrostl sladce vonící překrásný lotos.
59. Tak se skví moudrostí vznešený žák dokonale Probuzeného v davu lidí zaslepených světskými cíli.

NEVĚDOMEK

-
60. Dlouhá je bdícímu noc, dlouhá je míle tomu, kdo je unaven, dlouhý je koloběh životů nevědomcům, neznalým správného běhu věci.
 61. Jestliže poutník nenajde na cestu životem někoho lepšího, než je on sám, nebo alespoň někoho sobě rovného, necht' vytrvale kráčí sám; není radno sdružit se s někým, kdo je nevědomý.
 62. "Ach, moji synové; ach můj majetek."
Nevědomec, jenž takto myslí, je pln starostí. Ve skutečnosti ale nepatří ani on sám sobě, natož aby mu patřili synové a majetek.
 63. Nevědomec, jenž si ujasní svou nevědomost, se tím stane mudrcem. Ale nevědomec, který se má za mudrce, je vpravdě nevědomý.
 64. I když bude nevědomec pobývat s mudrcem po celý život, nepozná pravdy, tak jako lžice neokusí chuti polévky.
 65. Prodlí-li chápavý člověk s mudrcem i jen okamžik, bystře postihne pravdu, tak jako jazyk okouší chuť polévky.
 66. Nevědomci, prosti moudrosti, se chovají sami k sobě jako nepřátelé tím, že konají zlé skutky, které nesou hořké plody.
 67. Čin, kterého člověk po vykonání lituje a jehož důsledek zakouší se slzami v tváři a s nářkem, nebyl vykonán dobře.
 68. Čin, kterého člověk po vykonání nelituje a jehož důsledek zakouší s potěšením a rád, byl vykonán dobře.
 69. Dokud jeho následek neuzraje, může nevědomci zlý skutek zachutnat jako med, avšak až uzraje, stihne ho utrpení.
 70. I kdyby nevědomý asket pojídal své jídlo po celé měsíce stéblem posvátné trávy, nenabude tím ani šestnáctinu ceny toho, kdo zná pravdu.
 71. Jako se čerstvé mléko nesrazí náhle, tak vykonaný zlý skutek nepřinese okamžitou odplatu, nýbrž následuje nevědomce vskrytu: je jako oheň, jenž doutná pod popelem, než vyšlehne plamenem.
 72. Nevědomý vzdělanec si vypěstoval intelekt jen ke své škodě; láme si hlavu nad zbytečnostmi a zanedbává vyšší schopnosti své osobnosti.
 73. Nevědomý mnich touží po nezaslouženém povznesení- po přednostmi mezi spolumnichy, představenství v klášteře a aby mu byla prokazována úcta laickými rodinami.
 74. "Necht' hospodáři i asketi vědí, čeho jsem dosáhl, a necht' se podle mě řídí ve všem konání!" Tak smýšlí nevědomý mnich a jeho ctižádost a pýcha vzrůstají.

75. Získat si prokazování úcty je něco zcela jiného než putovat na cestě k vykoupení. Pochopiv to, mnich, který je vznešeným žákem Probuzeného, nenachází zalíbení ve věhlasu a zachová si od něj odstup.

MUDRC

-
76. Kdokoli najde moudrého muže, který by mu vytkl jeho chyby s tím, jak se jich může zbavit, nechť se jej drží, jako by mu ukazoval poklady. K prospěchu, nikoli k nepospěchu je mu takové spojení.
77. Tím, že napomíná, varuje a odvrací od nepravostí, zalíbí se těm, kdo jsou dbalí ctnosti. Nedbalcům bude nemilý.
78. Nestýkejte se s nemravnými společníky a nevyhledávejte společnost nízkých lidí. Stýkejte se s ctnostnými přáteli a vyhledávejte jen společnost lidí krásného charakteru.
79. Kdo pije ze zdroje pravdy, žije šťasten a s vyrovnanou myslí. Mudrc vždy najde potěšení v pravdě, hlásané Vznešeným.
80. Zavlažovači rozvádějí vodu, zhotovitelé luků zaostřují šípy, tesaři zpracovávají dřevo, mudrci pěstují sebeovládání.
81. Mudrc zůstává nedotčen hanou i chválou, tak jako skála z jednoho kusu zůstane neotřesena víchem.
82. Mysli mudrců, kteří vyslechli rozpravy o pravé skutečnosti, se stanou tak jasné a hluboké, jako křišťálově čisté jezero, které je nezkalené.
83. Vpravdě vznešené osobnosti pěstují odříkání; ctnostní netlachají pro potěšení; moudří nedají najevo ani povznesení ani stísněnost, ať už je potká štěstí nebo strážně.
84. Člověk by neměl toužit po tom mít syna, bohatství a moc, ať už pro sebe či kvůli jinému; a neměl by chtít dosáhnout úspěchu nepravými prostředky. Jen tak může dosáhnout ctnosti, moudrosti a pravdy.
85. Jen málo je mezi lidmi těch, kteří dosáhnou onoho břehu. Zbytek lidského pokolení jen pobíhá sem a tam po tomto břehu.
86. Lidé, kteří vskutku jdou podle správně vysvětleného učení za pravdou, dospějí na onen břeh, ven z této říše smrti, z níž je tak těžko uniknout.
87. -88. Moudrý muž zavrhne temnou cestu zla a vyvine v sobě dobro. Když odešel z domova do bezdomoví, nechť v samotě, v níž je obvykle těžko nalézt zalíbení, usiluje o vyšší blaženost tím, že se vzdá smyslové rozkoše a lpění a očistí svou mysl od všech kazů.
89. Ti, kteří vyvinuli ve své mysli dokonalé vlastnosti vedoucí k osvícení, kteří překonali chtivost a našli zalíbení v odříkání, jsou prosti kazů a plní jasu a došli vysvobození již na tomto světě.

DOKONALÝ

-
90. U toho, jenž dokončil cestu, je prost strážně a zbaviv se všech pout, je v každém směru osvobozen, nelze najít žár vášně.
91. Ti, kdo s plným uvědoměním usilují o osvobození, nenajdou uspokojení v příbytcích. Jako labuť odlétají z jezer, tak opouštějí své domovy.
92. Jako stopa ptáků v prostoru, tak je nepostižitelná stezka těch, kdo již nic nehromadí, jedí rozvážně a dlí v nepojmenovatelné oblasti svobody.
93. Jako stopa ptáků v prostoru, tak je nepostižitelná cesta toho, jehož kazy jsou vymýceny, jenž je nezávislý na přijímání čehokoliv a jenž dlí v nepojmenovatelné oblasti svobody.
94. Tomu jehož smysly došli zklidnění- jako když vozataj dobře zvládne koně-, jenž se očistil od pýchy a je bez kazů, závidí i bohové.
95. Takový zcela dokonalý člověk je snášenlivý jako země a jako práh dveří a je jako nezkalené jezero; pro takového již neexistuje koloběh životů.
96. Mysl je klidná, ba i řeč a konání jsou klidné u toho, kdo dosáhl osvobození správným poznáním a došel úplného míru.
97. Člověk, který již nemusí spoléhat na pouhou víru, protože má svrchované poznání, který zpřetrhal svá pouta, odvrhl světský způsob života a zanechal tužeb, je vpravdě nadčlověkem.
98. Kdekoliv prodlévají Dokonalí, ať je to ve vsi, v lese, v údolí či v horách- to místo je sídlem blaženosti.
99. Hluboké lesy, v nichž obyčejní lidé nenacházejí potěšení, jsou sídlem blaženosti pro ty, kteří se zbavili vášní, neboť nehledají ukojení smyslů.

TISÍC

-
100. Lepší než tisíc výroků sestávajících se z bezvýznamných slov je jediné vhodné slovo, po jehož vyslechnutí dosáhneme míru.

101. Lepší než tisíc veršů sestávajících se z bezvýznamných slov je jediný vhodný verš, po jehož vyslechnutí dosáhneme míru.
102. Lepší než recitovat sto veršů sestávajících se z bezvýznamných slov je vyslechnout jedno slovo pravdy, po jehož vyslechnutí dosáhneme míru.
103. I kdyby někdo zvítězil v bitvě tisíckrát nad tisíci muži, největším vítězem je ten, kdo zvítězil nad jediným: nad sebou samým.
104. Jistě je lepší vítězit nad sebou než nad jinými bytostmi; člověk, jenž ovládl sám sebe, je vždy ukázněného chování.
105. Žádný bůh a žádný nebešťan, ani Mára nebo Bráhma, nedokáží proměnit v porážku vítězství tak dokonalé bytosti.
106. Kdyby někdo po sto let přinášel každý měsíc oběti po tisících a jen na jediný okamžik uctil toho, kdo sám sebe zdokonalil, lepší by bylo ono uctění nežli sto let přinášení obětí.
107. Kdyby někdo sto let v lese obcházel obřadní oheň a jen na jediný okamžik uctil toho, kdo sám sebe zdokonalil, lepší by bylo ono uctění nežli sto let obřadů.
108. Kdyby někdo v touze po zásluhách zde ve světě přinášel obřadní oběti třeba po celý rok, nedojde tím vším ani čtvrtiny vytožených zásluh; lépe je prokázat úctu tomu, kdo je na přímé stezce.
109. Ti, kteří vždy nabídnou pozdrav a prokazují úctu starším, zažijí u sebe vzrůst čtyř vlastností: dlouhověkosti, příjemnosti vzhledu, spokojenosti, a osobního vlivu.
110. Den prožitý ctnostně a v meditaci je cennější než sto let života bez ctnosti a v roztěkanosti.
111. Den prožitý moudře a v meditaci je cennější než sto let života v pošetilosti a v roztěkanosti.
112. Den prožitý v úsilí a pevnosti je cennější než sto let života v lenosti a bez úsilí.
113. Den prožitý v kontemplaci pomíjející věci je cennější než sto let života bez kontemplanace pomíjející.
114. Den prožitý v kontemplaci nesmrtnosti je cennější než sto let života bez kontemplanace nesmrtnosti.
115. Den prožitý v kontemplaci nejvyšší pravdy je cennější než sto let života bez kontemplanace nejvyšší pravdy.

ZLO

-
116. Neváhejte v konání dobra a odvracejte mysl od zla. Mysl toho, kdo je v konání dobra liknavý, najde zalíbení ve zlu.
 117. Dopustil-li se člověk zlého, necht' se k němu opětne nevrací; necht' nedovolí, aby se jeho tužby obraceli tím směrem. Nahromaděné zlo přináší utrpení.
 118. Vykonal-li člověk dobro, necht' se k němu vrací opětne; necht' způsobí, aby se jeho tužby obraceli tím směrem. Nahromaděné dobro přináší štěstí.
 119. I zlý člověk může zakoušet dobro, dokud jeho zlý čin neuzraje; když však jeho zlý čin uzraje, tu zažije jeho zlé následky.
 120. I dobrý člověk může zakoušet zlo, dokud jeho dobré konání neuzraje; když však jeho dobré konání uzraje, tu zažije jeho dobré následky.
 121. Nepodceňujte konání drobných přestupků v domnění, že vás neovlivní. I džbán na vodu se naplní padajícími kapkami vody. Tak i pošetilec v sobě po troškách nahromadí zlo.
 122. Nepodceňujte konání dobrých skutků v domnění, že z nich nic nevzejde. I džbán na vodu se naplní padajícími kapkami vody. Tak i moudrý muž v sobě po troškách nahromadí zásluhy.
 123. Jako se vyhne obchodník s malou karavanou a bohatým nákladem cestě ohrožené lupiči a člověk milující život jedu, tak je třeba se vyhnout konání zlých skutků.
 124. Není-li v dlani zranění, je možno vzít do ruky jed. Jako jed neotraví toho, kdo nemá zranění, tak zlo nestihne toho, kdo je sám nekoná.
 125. Ublíží-li pošetilec nevinnému muži nebo čisté osobě bez viny, vrátí se mu následek jeho činu jako jemný prach vržený proti větru.
 126. Někteří se znovuzrodí z lůna; ti, kdo konají zlo, zrodí se v pekelných světech, a kdo konají dobro, v nebeských světech. Ti, kdo se zbavili kazů dojdou vysvobození.
 127. Ani v nekonečném prostoru, ani uprostřed oceánu, ani uchýlí-li se člověk do horské jeskyně, nikde v oblastech vesmíru nenajde útulek před následky svých zlých činů.
 128. Ani v nekonečném prostoru, ani uprostřed oceánu, ani uchýlí-li se člověk do horské jeskyně, nikde v oblastech vesmíru nenajde útulek před smrtí.

TREST

129. Všichni se třesou před trestem a všichni se bojí smrti. Necht' se každý dívá na druhé jako na sebe sama a nikoho nezabíjí a ani nepřispívá k tomu, aby druzí zabíjeli.
130. Všichni se třesou před trestem a všem je život milý. Necht' se každý dívá na druhé jako na sebe sama a nikoho nezabíjí a ani nepřispívá k tomu, aby druzí zabíjeli.
131. Kdokoli v honbě za vlastním štěstím ubližuje druhým, kteří rovněž touží po štěstí, sám po smrti nedojde štěstí.
132. Kdo však, když usiluje o vlastní štěstí, neubližuje druhým, kteří rovněž touží po štěstí, dosáhne po smrti štěstí.
133. Nehovoř nikdy hrubě; ti, které tak oslovíš, ti odplatí stejným. Drsná řeč působí bolest a přivede ti odplatu.
134. Jestliže budeš ztichlý, jako puklý gong, dosáhl jsi vykoupení a zanechal jsi veškerou svárliвість.
135. Nevědomec, který koná zlé skutky, nechápe co vlastně dělá. Jeho zlé skutky jej budou trýznit, jako by jej pátil oheň.
136. Kdo stíhá bezbranné a proviňuje se proti nevinným, dostane se brzy do některé z následujících situací:
137. Stihne ho krutá bolest, churavost, tělesné zranění, těžké onemocnění nebo pomatenost;
138. nemilost u krále, strašlivé pomluvy, ztráta příbuzných nebo újma na majetku;
139. anebo mu oheň spálí jeho domy; po rozpadu těla se pak takový nemoudrý člověk znovuzrodí v pekelném světě.
140. Ani když se stane nahým poutníkem, jenž si splétá vlasy v asketském stylu, nemyje se, postí se nebo i spí na holé zemi; ani bude-li stále sedět, pokryt popelem či blátem, na svých patách a vyvíjet úsilí- nic z toho neočistí mysl toho, kdo je podroben smrti, jestliže nepřekoná svou nevědomost.
141. Ale ten, kdo- třeba by se i oblékal zdobně- pěstuje uklidnění mysli a došel míru, má sebeovládání, a vznešené mravy a nepozvedne zbraň proti živým bytostem, ten je opravdovým bráhmánem, ten je vpravdě poutníkem, ten je vskutku mnichem.
142. Najde se vůbec ve světě člověk, který- aby se nemusel hanbit- se střeží provinění jako ušlechtilý kůň biče?
143. Buďte plni energie a dychtivosti, jako ušlechtilý kůň povzbuzený bičem. Důvěrou, ctností a energií, meditací a kontemplací pravdy a tím, že vyvinete vědění, čistotu chování a dokonalou uvědomělost, překonejte toto nemalé utrpení spojené se znovuzrozdáváním.
144. Zavlažovači rozvádějí vodu, zhotovitelé luků zaostřují šípy, tesaři zpracovávají dřevo, mudrci pěstují sebeovládání.

STÁŘÍ

146. Jak se lze radovat a plesat, když je tu vše stravováno ohněm vášně? Obklopeni temnotou, nebudete hledat světlo?
147. Jen pohled' na tuto nalíčenou loutku, na toto živořící tělo, jež hromadí neduhy a je plné tužeb, ačkoli v něm není nic trvalého.
148. Toto tělo pozná brzy vyčerpanost, je křehké a hnízdo nemoci; když smrt ukončí jeho život, rozpadne se v páchnoucí zmrštinu.
149. Když zbudou jen bělavé kosti, pohozené jako seschlé tykve, je možno se při takovém pohledu radovat ze života?
150. Tělo je jak město vystavěné z kostí; omítkou je mu maso s krví a obsahuje stáří, smrt, pýchu a přetvářku.
151. I královny pestře zbarvené vozy zestárnou, oči jistěji spěje tělo vstříc stáří! Jen nauka Dokonalých nezestárne a poslušnost Dokonalých ji udržuje ve známosti.
152. Člověk, jenž nenabyl poznání, stárne jako vůl; přibývá mu na váze, ale moudrosti mu nepřibývá.
153. Ne jedním zrozením jsem prošel v tomto koloběhu životů, marně hledaje stavitele tohoto domu; opětovné znovuzrozdávání je plno utrpení.
154. Nyní však jsi spatřen, staviteli domu, a dům znovu nepostavíš! Všechny krokve jsou zlomené a hřeben střechy je roztržštěn. Má mysl dosáhla toho, co je nestvořené, mé žádosti pominuly.
155. Ti, kdo nežili čistým životem a v mládí nenahromadili duchovní poklady, zahynou jak stará volavka u jezera bez ryb.
156. Ti, kdo nežili čistým životem a v mládí nenahromadili duchovní poklady, leží jak zlomené luky a oplakávají staré časy.

O SOBĚ

-
157. Kdo pochopí, jak je každý sám sobě drahý, nechť sám sebe dobře opatruje. Třetinu noci nechť moudrý muž probdívá v meditaci.
158. Nechť si každý ujasní nejprve sám u sebe, co je správné, a pak teprve poučuje druhé. Moudrý muž toto pravidlo neporuší.
159. Kdo v sobě vyvinul to, k čemu nabádá druhé, ten dosáhl sebevlády a jistě přivede také druhé k sebevládě. Avšak zvládnout sebe sama je vpravdě obtížné.
160. Každý je útočištěm sám sobě. Kdo jiný by mu mohl být útočištěm? Kdo dosáhne sebevlády, získá ono těžko dosažitelné útočiště.
161. Zlo spáchané pošetilem- které se zrodilo v něm samém a v něm samém mělo původ- jej rozdrtí jako drahokam drahokamy.
162. Jako popínavá rostlina dusí sálový strom, tak muž nadmíru zkažených mravů činí sám sobě škodu, již by mu přál jen jeho nepřítel.
163. Je snadné konat nedobré a sobě samému neprospěšné skutky, ale konat to, co je dobré a blahodárné, je nanejvýš obtížné.
164. Nemoudrý muž, který pohrdá učením Dokonalých- vznešených duchů, kteří žijí podle pravdy- a řídí se falešnými názory, ten si připravuje zhoubné následky jako rákos, jenž je sřát, když uzraje.
165. Kdo koná zlo, sám sebe poskvřňuje; kdo se vyhýbá zlu, sám sebe očišťuje. Čistým nebo nečistým se každý stane jen vlastním přičiněním. Nikdo nemůže někoho druhého učinit neposkvřněným.
166. Nechť nikdo nezanebývá vlastní cíl pro cíl druhých, ať se zdá jakkoli velkolepý. Kdo pochopil, co je jeho pravým cílem, ať o něj důsledně usiluje.

SVĚT

-
167. Nedej se zlákat nízkostí, nehov si v nedbalosti, nežď se zhoubnými názory, nerozmnožuj svá pouta ke světu.
168. Vzehop se a buď bdělý, žij ctnostně podle pravdy. Ti, kdo žijí podle pravdy, budou šťastni na tomto i onom světě.
169. Žij ctnostně podle pravdy, nikoli neřestně. Ti, kdo žijí podle pravdy, budou šťastni na tomto i onom světě.
170. Kdo nahlédl, že svět je jako bublina a v podstatě přeludem, ten je mimo zorné pole knížete smrti.
171. Pojď a pohleď na tento svět podobný okrášlenému královskému kočáru; nevědomci jsou v jeho zajetí, pro vědouce v něm není nic, co by je upoutalo.
172. Ten, kdo se vymanil z nedbalosti a stal se bdělým, osvítil tento svět jako měsíc, jenž se vynořil z mraků.
173. Kdo konal zlé skutky, ale pak je odčinil dobrými, osvítil tento svět jako měsíc, jenž se vynořil z mraků.
174. Tento svět je zaslepený, jen málokdo je tu vidoucím. Jen málokdo odtud odejde do nebeských světů jako pták, který unikl ze sítě.
175. Labutě letí za sluncem; ti, kdo vyvinuli zázračné schopnosti, se mohou vznášet prostorem. Avšak mudrci, kteří překonali smrt, a vše, co k ní vede, se povznosou nad tento svět.
176. Pro člověka, který se prohřešil proti pravdě, rozšiřuje lži a popírá existenci vyšších světů, není zla, kterého by se nedokázal dopustit.
177. Lakomci se nedostanou do světa bohů, protože jsou nevědomí a neoceňují význam štědrosti. Moudří lidé však nacházejí uspokojení v štědrosti a dojdou tím štěstí na onom světě.
178. Lepší než vláda nad celým světem, dosažení nebeských světů nebo i panství nad celým vesmírem je výsledek vstoupení do proudu, jenž směřuje k vykoupení.

PROBUZENÝ

-
179. Jakým způsobem postihneš Probuzeného, kterého nelze vystopovat ani v oblasti nekonečna, jehož vítězství je neotřesitelné a jež nikdo ve světě nepředčí?
180. Jakým způsobem postihneš Probuzeného, kterého nelze vystopovat ani v oblasti nekonečna a kterého šalebná tužba či žádostivost už nezavedou na zcestí?
181. I bohové závidí mudrcům, pohrouženým v meditaci, kteří se těší klidu, jenž pochází z odříkání, kteří mají jasné uvědomění a jsou zcela probuzeni.
182. Je nesnadné dosáhnout opět lidského zrození a nesnadný je život smrtelníků. Je nesnadné dosáhnout možnosti uslyšet správné učení a nesnadné je dosáhnout stavu Probuzených.
183. Vyhnout se konání zla, pěstovat dobro, očišťovat svou mysl- to je poselství Probuzených.

184. Nejvyšší ukázkou trpělivosti je schopnost odpustit. Probuzení praví, že tím nejvyšším je vykoupení. Ten, kdo škodí a ubližuje druhým, není poutníkem na cestě k němu.
185. Nemluvit urážlivě, neubližovat, ovládat sama sebe podle mravních zásad, být střídmý v jídle, prodlévat v samotě a třít si mysl meditací- to je poselství Probuzených.
186. Ani deštěm zlaťáků nelze dojít ukojení žádostí. Kdo poznal, že žádosti jsou neukojitelné a vedou k strážním, stal se mudrcem.
187. Žák dokonale Probuzeného nenalézá potěšení ani v nebeských rozkoších; jeho potěšením je zánik vši žízně.
188. Mnozí lidé hnáni strachem, hledají útočiště v horách, lesích, kláštorech a poustevnách.
189. Nic z toho však není ani bezpečné ani nejlepší útočiště. Kdo se uchýlí do takových útočišť, nezbaví se tím veškerého utrpení.
190. Kdo si však zvolí za útočiště Probuzeného, jeho učení a obec jeho dokonalých žáků, prohlédne v dokonalé moudrosti čtyři vznešené pravdy:
191. o utrpení, o tom jak vzniká utrpení, o překonání utrpení a o vznešené osmidílné stezce, vedoucí k zanechání utrpení.
192. To je vskutku bezpečné a nejvyšší útočiště. Kdo se k tomuto útočišti uchýlí, osvobodí se od všeho utrpení.
193. Je nesnadné setkat se s dokonalou, ušlechtilou bytostí, neboť se všude nerodí. Kde se takový mudrc zrodí, je to k prospěchu jeho pokolení.
194. Požehnáním je příchod Probuzených, požehnáním je zvěstování správného učení, požehnáním je soulad ve společenství žáků, požehnáním je duchovní úsilí těch, kdo jsou zajedno.
195. Prokazuje- li někdo náležitou úctu těm, kdo jsou jí hodni, ať již jde o Probuzené nebo žáky, kteří se povznegli nad rozmanitost světa a unikli žalu a nářkům,
196. a uctí- li někdo ty, kteří došli osvobození a naprostého bezpečí, je nemožné, aby míra jeho zásluh byla někým změněna.

ŠTĚSTÍ

-
197. Nadmíru šťastně žijeme bez nenávisti uprostřed nenávistníků; mezi nenávistnými lidmi prodléváme bez nenávisti.
198. Nadmíru šťastně žijeme bez bolestí uprostřed trpících; mezi trpícími prodléváme bez bolesti.
199. Nadmíru šťastně žijeme bez chtivosti uprostřed chtivých; mezi chtivými lidmi prodléváme bez chtivosti.
200. Nadmíru šťastně žijeme my, kterým nic nepatří; budeme se sytit radostí jako zářící bohové.
201. Vítězství plodí nenávist, poražený se ukládá k odpočinku ve strasti. Ten, kdo dosáhl dokonalého míru, uléhá šťasten, neboť vítězství či porážka pro něj nic neznamenají.
202. Není ohně, jenž by se vyrovnal vášnivosti, není zla, jež by se vyrovnalo nenávisti. Není většího utrpení než tato omezená existence, není většího štěstí než dokonalý mír.
203. Nejhorší nemocí je chtivost, největším neštěstím jsou pudové složky; poznej, že tak tomu opravdu je: nejvyšším štěstím je vykoupení.
204. Největším ziskem je zdraví, největším bohatstvím je spokojenost, nejlepším přítelem je důvěra v nauku, nejvyšším štěstím je vykoupení.
205. Kdo okusil chuť samoty a dokonalého míru, oprostí se od strachu a zla a bude zažívat radost z pravdy.
206. Je dobré vidat Vznešené a pobývat s nimi je štěstím. Popravdě, kdo se nemusí stýkat s nevědomci, nechť se rovněž počítá mezi šťastné.
207. Kdo se stýká s nevědomci, bude na to dlouho doplácet strastmi. Společnost nevědomých je stejně strastná jako společnost nepřátel. Společnost moudrých přináší štěstí stejně jako setkání s milovanými příbuznými.
208. Proto vyhledávejte jen společnost moudrých a těch, kteří mají vědění a jsou učení, trpěliví v ctnosti, dbalí svých povinností a vznešení. Najdete- li takového výtečného člověka, následujte jej, jako měsíc sleduje svou dráhu skrze souhvězdí.

O TOM, CO JE MILÉ

-
209. Ten, kdo se věnuje věcem, jichž by se měl vystříhat, a vystříhá se věcí kterým by se měl věnovat, a kdo opustí pravý cíl kvůli tomu, co je mu právě milé, bude nakonec závidět těm, kteří se drží svého cíle.
210. Nepřilni k tomu, co je milé, a buď lhostejný k tomu, co je nemilé; jinak bude pro tebe utrpením nepřítomnost toho, co je ti milé, a přítomnost toho, co je ti nemilé.

211. Proto nedopust'te, aby se vám něco stalo milé, neboť ztráta milého je bolestná. Komu není nic ani milé ani nemilé, je prost všech pout.
212. Z toho, co je nám milé, pramení žal a obavy. Ten, kdo se oprostil od všeho milého, nezná žalu, natož obav.
213. Z náklonnosti pramení žal a obavy. Ten, kdo se oprostil od všech náklonností, nezná žalu, natož obav.
214. Z vášni pramení žal a obavy. Ten, kdo se oprostil od všech vášní, nezná žalu, natož obav.
215. Z žádostivosti pramení žal a obavy. Ten, kdo se oprostil od vší žádostivosti, nezná žalu, natož obav.
216. Z chtivosti pramení žal a obavy. Ten, kdo se oprostil od vší chtivosti, nezná žalu, natož obav.
217. Ten, kdo se svým vlastním přičiněním zdokonalil v ctnosti a duchovním vhledu, je zakotven v pravé skutečnosti a zná pravdu, ten se vskutku stane milým lidem.
218. O tom, jehož mysl je prodchnuta vznešenou touhou po tom co je nepojmenovatelné, a jehož mysl není spoutána tužbami, se právem říká, že pluje proti proudu.
219. Jestliže se někdo po dlouhé nepřítomnosti úspěšně vrátí z daleké cesty, tu jeho příbuzní, přátelé a druhové se radují z jeho příchodu.
220. Podobně toho, kdo na tomto světě konal dobro, uvítají po smrti na onom světě jeho dobré skutky jako milého příbuzného, jenž se vrací domů.

HNĚV

221. Zanechej hněvu, vzdej se pýchy a překonej všechna pouta. Kdo si nezakládá na své vlastní osobnosti nad všechno jiné, toho nepostihnou žádné strasti.
222. Toho, kdo dokáže zvládnout vzrůstající se hněv, jenž je jako odbržděný povoz, nazývám vpravdě vozatajem; jiní jenom drží otěže.
223. Hněv překonej bezhněvností, zlo překonej dobrotou, lakomce překonej štědrostí a lháře pravdou.
224. Mluv pravdu, nepodlehni hněvu, požádán daruj i z mála. Pomocí těchto tří ctností se dostaneš do společnosti bohů.
225. Mudrci, kteří se vzdali ubližování a zvládli natrvalo sebe samy, dosáhnou nepomíjivého stavu a budou oproštěni od strázní.
226. Kazy osobnosti zaniknou u těch, kdo se s myslí upnutou na vykoupení cvičí dnem i nocí v bdělosti.
227. Nejen dnes, ale odjakživa lidé vinili ty, kdo nemluví, ty, kdo mluví příliš mnoho, i ty kdo mluví uměřeně. Nikdo na světě neujde haně.
228. Ani v minulosti, ani v budoucnosti, ani nyní nelze nalézt na světě někoho, kdo by byl pouze haněn nebo pouze chválen.
229. Jestliže ti, kdo nabyli velkých znalostí, vydají pochvalné svědectví z denního styku s jistým mudrcem, že jeho způsob života je bez poskvrny, že je nadán moudrostí a ctností,
230. že je jako šperk z ryzího zlata- kdo by jej mohl hanět? I bohové, ba i sám Bráhma jej chválí.
231. Chraň se jednání v hněvu, buď pánem svých činů. Zanechej špatného konání a žij podle zásad správného jednání.
232. Chraň se mluvení v hněvu, ovládej se v řeči. Zanechej nezpůsobné řeči a řiď se zásadami správné mluvy.
233. Chraň se myšlení v hněvu, buď pánem své mysli. Neoddávej se nevhodným myšlenkám a pěstuj správné myšlení.
234. Mudrc, který zvládl své konání, mluvu i myšlení je v pravdě pánem sebe sama.

O NEČISTOTĚ

235. Jsi nyní jako zežloutlý list, poslové smrti tě očekávají. Jsi na odchodu a nemáš, co by sis vzal s sebou.
236. Proto si pro sebe vytvoř útočiště a usiluj bez odkladu aby ses stal moudrým. Pak, zbavíš-li se nečistot a nízkosti, dosáhneš nebeské oblasti Vznešených.
237. Dospěl jsi nyní ke konci života, jsi blízek smrti. Není už pro tebe zde spočinutí a nemáš, co by sis vzal sebou.
238. Proto si pro sebe vytvoř útočiště a usiluj bez odkladu aby ses stal moudrým. Pak, zbavíš-li se nečistot a nízkosti, nepůjdeš již nikdy vstříc novému zrození a stárnutí.
239. Necht' se moudrý muž postupně a během času zbavuje svých nečistot, trošky po trošce, tak jako zlatník čistí drahý kov.
240. Jako rez, který vznikl z železa, jej stravuje, ačkoli v něm má svůj původ, tak toho, jenž porušuje zásady čistoty, uvedou jeho vlastní činy na cestu ke zkáze.
241. Zanedbávání recitace vede k zapomenutí zděděných textů, lenost vede k zanedbání domova, nedbalost k zanedbání zevnějšku a ospalost dělá špatného hlídače.

242. Špatné chování poskvřuje ženu, skrblictví při dávání poskvřuje dárce, zlé skutky přinášejí poskvrnění na tomto i onom světě.
243. Avšak je ještě větší poskvrnění: nevědomost je největší skvrnou; zbavte se, mnichové, této jediné chyby a budete bez poskvřny.
244. Nestoudník, který je dotěrný jako vrána, napadá druhé, je nadutý a zkažený, si často žije dobře.
245. Člověk, který zná stud a vyhledává jen to, co je čisté, na ničem nelpí a je skromný, nezkažený a prozíravý, má často těžký život.
246. Člověk, který bere druhým život, mluví nepravdu, bere co mu nebylo darováno, chodí za ženou druhého
247. a oddává se požívání opojných nápojů, si sám sobě podkopává svůj vlastní kořen již na tomto světě.
248. Věz, že neštěstí postihne toho, kdo se nekontroluje. Nedopuť, aby ti chtivost a špatnost přivedily utrpení na dlouhou dobu.
249. Lidé dávají mnichům podle své víry nebo nálady. Mnich, který by pocíťoval rozmrzelost kvůli jídlu, jež dostal někdo jiný, se nedokáže soustředit, i když bude meditovat ve dne v noci.
250. Kdo však takové pocity vymýtil, vykořenil a zcela zavrhl, dosáhne soustředění, ať medituje za dne nebo v noci.
251. Není palčivějšího ohně než vášnivost, není větší posedlosti než nenávisť, není horší pasti než zaslepenost, není dravějšího proudu než chtivost.
252. Je snadné vidět chyby druhých, ale uznat vlastní chyby je nesnadné. Každý rád probírá chyby druhých jako plevy, ale své vlastní skrývá jako podvodný hráč falešnou kartu.
253. Kdo neustále vidí chyby druhých a je jimi podrážděn, umožňuje vzrůst kazů ve své vlastní osobnosti a je dalek vykoupení.
254. Pravá stezka neexistuje ve vzduchoprázdnu, praví asketi neexistují vně pravé stezky; lidstvo si libuje ve světských marnostech, Dokonalí jsou jich prosti.
255. Pravá stezka neexistuje ve vzduchoprázdnu, praví asketi neexistují vně pravé stezky; nic ve světě není trvalé, jen Probuzení nedoznají změny.

ZAKOTVENÝ V PRAVDĚ

-
256. Kdo posuzuje věci neuváženě, není zakotven v pravdě. Kdo dovede posoudit co je účelné a co nikoli, je vpravdě moudrý.
257. Kdo vede druhé uváženě, klidně a se zřetelem ke spravedlnosti, je vpravdě mudrcem a ochráncem pravdy; o něm lze právem říci, že je zakotven v pravdě.
258. Člověk se nestane mudrcem tím, že toho mnoho namluví. Kdo je důvěryhodný, prost nenávisť a strachu, o tom lze právem říci, že je zakotven v pravdě.
259. Člověk se nestane znalcem pravdy tím, že toho mnoho namluví. Kdo však o ní jen málo vyslechl, a přece dosáhl přímého zření pravdy a hledí si jí náležitě, o tom lze právem říci, že je zakotven v pravdě.
260. Stařešinou se člověk nestane tím, že mu hlava zešediví. Může být zralý věkem, a přesto být zván naplano zestárlým.
261. Kdo však je pravdivý, spravedlivý, nenásilný, uměřený a má sebevládu, o takovém mudrci bez poskvřny lze právem říci, že je stařešinou.
262. Mnohomluvnost ani zevnější krása neučiní člověka ušlechtilým, je-li závistivý, lakotný a falešný.
263. Kdo však takové vlastnosti vymýtil, vykořenil a zcela zavrhl, o takovém mudrci bez poskvřny lze právem říci, že je ušlechtilý.
264. Pravým asketem se nikdo nestane tím, že si oholí hlavu, jestliže nemá sebeovládání a předstírá. Jak by se mohl stát asketem ten, kdo je plný žádostí a chtivostí?
265. Kdo však v sobě přivedl ke klidu všechny své zlé sklony, ať malé či velké, o tom lze právem říci, že je skutečným asketem.
266. Nikdo se nestane mnichem jen tím, že žije z darovaného jídla; stane se jím jen tehdy, když se bude řídit naukou v její úplnosti.
267. Kdo se povzněl nad konání dobra i zla, žije čistě a kráčí světem s rozvahou, o tom lze právem říci že je pravým mnichem.
268. Slibem zachovávat mlčení se nikdo nestane mudrcem, je-li pošetilý a nevzdělaný. Ale vzdělaný muž, který si rozvážně vybírá to nejlepší
269. a zavrhně zlo, se tak stane mudrcem. Kdo rozumí věcem na tomto i onom světě, o tom lze právem říci, že je mudrcem.
270. Kdo ubližuje živým bytostem, nestane se jedním ze Vznešených. Kdo se vystříhá ubližování vůči všemu živému, o tom lze říci, že se stane jedním ze Vznešených.
271. Ani když jsi dbal ctnosti a zachovával pravidla chování, mnoho a opětovně přemítal o spásné pravdě, věnoval se meditaci a pobýval v odloučení,

272. dokud jsi nedosáhl konečného vymýcení kazů osobnosti, nechovej v sobě předčasnou důvěru při pomyšlení: "Prožívám blaho, které pramení z odřeknutí se světa a kterému se lidé ve světě netěší."

O STEZCE

-
273. Nejlepší z cest je osmidílná stezka, z pravd jsou nejlepší čtyři pravdy. Nejlepším stavem myslí je bezvášnivost, nejlepším z lidí je ten, kdo má vyšší vhled.
274. Jen toto je pravá stezka, není jiné, jež by vedla k nezkalenému vhledu. Vstupte na ni a uniknete smrti.
275. Vstoupíte-li na tuto stezku, učiníte konec utrpení. Tuto stezku jsem počal hlásat, když jsem poznal, jak odstranit trn utrpení.
276. Vy sami musíte vyvinout úsilí, Dokonalí jsou jen učitelé. Ti, kdo se oddají meditaci, osvobodí se z pout smrti.
277. "Vše, co je složené je pomíjející." Kdo to moudře nahlédne, překoná utrpení. To je cesta k očištění.
278. "Vše, co je složené je strastné." Kdo to moudře nahlédne, překoná utrpení. To je cesta k očištění.
279. "Vše, co existuje je bezpodstatné." Kdo to moudře nahlédne, překoná utrpení. To je cesta k očištění.
280. Lench, který se nesnaží, když je čas k úsilí, a v květu mládí a síly se oddává letargii, místo aby byl rozhodně myslí, nenajde cestu k moudrosti.
281. Kdo je umírněný v řeči a zvládl svou mysl, nechť se nedopustí zla ani skutkem. Nechť se očistí na této cestě konání a vstoupí na stezku hláсанou mudrci.
282. Z duchovního úsilí se rodí vědění, bez něj vědění zanikne. Pochopiv to, nechť se každý přiměje k tomu, aby vstoupil na cestu, na níž jeho vědění vzroste.
283. Pokácejte celý les žádostí, nejen tu a tam nějaký strom. Když vymýtíte celý les i s podrostem, budete mnichové, vykoupení.
284. Pokud není vymýcena i jen nepatrná žádost muže po ženě, jeho mysl je k ní připoutána jako telátko sající mléko ke krávě.
285. Vymyť ze sebe sebelásku, jako bys vytrhl bílý lotos na podzim i s kořenem. Vydej se na cestu k míru a vykoupení, hláсанou tím, jenž obojího šťastně dosáhl.
286. "Zde strávím dobu dešťů, zde zimu, zde léto," myslí si pošetilec a neuvědomuje si, co vše se mezitím může stát.
287. Muže, který svou mysl upíná jen na rozmnožení své rodiny a majetku, uchvátí a odnese smrt jako velká povodeň spící vesnici.
288. Ani synové, ani otec či jiní příbuzní nejsou ochranou; koho postihne smrt, ten již nenajde ochrany u příbuzenstva.
289. Moudrý a v ctnosti zakotvený člověk, který to vše pochopil, nechť se bez prodlení vydá po cestě vedoucí k vykoupení.

RŮZNÉ

-
290. Je-li možno vzdáním se malého prospěchu dosáhnout prospěchu velkého, pak kdo je moudrý, jistě zanechá menší prospěch a upne se na větší.
291. Kdo usiluje o vlastní prospěch na úkor druhého, zaplete se do sítě nenávisti a nikdy se z ní neosvobodí.
292. Kazy osobnosti budou vždy narůstat u těch, kdo nekonají to, co je radno konat, dělají to, co není radno dělat, jsou domýšliví a postrádají ostražitost.
293. Kazy osobnosti dojdou konce u těch, kdo pamatují na to, aby řídili své skutky, neoddávali se tomu, co není radno, a konali jen to, co je radno konat, a kdo jsou uvědomělí a mají jasné chápání.
294. Když zabil matku (= žádostivost), otce (= klam) a dva bojovné krále (= dvě protichůdná pojetí světa: náboženskou víru a materialistickou filosofii) a zničil království a jeho obyvatele (= království smyslů a předměty smyslových žádostí), putuje bráhman (= světec) prost strážně.
295. Když zabil dva učené krále (idealistickou a materialistickou filosofii) a pěti tygrů (pět překážek: žádostivost, zlovlí, letargii, rozptýlenost a pochybovačnost), putuje bráhman prost strážně.
296. Gótamovi žáci, kteří jsou stále, dnem i nocí, pamětliví podstaty Probuzeného, dosáhnou plného probuzení.
297. Gótamovi žáci, kteří jsou stále, dnem i nocí, pamětliví podstaty Nauky, dosáhnou plného probuzení.
298. Gótamovi žáci, kteří jsou stále, dnem i nocí, pamětliví podstaty Společenství žáků, dosáhnou plného probuzení.
299. Gótamovi žáci, kteří jsou stále, dnem i nocí, pamětliví podstaty svých skutků, dosáhnou plného probuzení.

300. Gótamovi žáci, jejichž mysl je stále, dnem i nocí, povznesena tím že pěstují neublížování, dosáhnou plného probuzení.
301. Gótamovi žáci, jejichž mysl je stále, dnem i nocí, povznesena meditací, dosáhnou plného probuzení.
302. Je těžké odejít ze světa a najít zalíbení v bezdomoví, ale udržovat domov je také těžké a plně strážně. Být vržen mezi cizince je strastné- poutníku životy je stále v patách utrpení. Proto nebuďte bezcílnými poutníky, nedejte se stále stíhat utrpením.
303. Kdo je nadán sebedůvěrou a ctností, dosáhne slávy i prospěchu. kamkoli přijde, tam dojde uznání.
304. Spravedliví šíří jas do daleka jako zasněžené hory. Nespravedliví se pohybují skrytě jako šípy vystřelené v noci.
305. Kdo sedá, lehá a prochází se o samotě, vymýtil pohodlnost a vyvinul sebeovládání, najde uspokojení v zániku tužeb.

O PEKELNÝCH SVĚTECH

306. Lháři a ti, kdo popírají své činy, přijdou do pekelných světů. Obojí tento druh lidí oddaných nízkosti čeká stejný osud na onom světě.
307. Mnozí z těch, kdo se oděli žlutým rouchem, jsou zkažené povahy a bez sebevlády a pro své ničemné skutky se znovuzrodí v oblastech utrpení.
308. Lépe by jim bylo spolknout v plameni rozžhavenou železnou kouli, než být nemravní a neukáznění a přitom se živit almužnami, které jsou darovány zbožnými lidmi.
309. Čtyři věci postihnou lehkovážného muže, který svádí ženu druhého: nahromadění viny, neklid myslí, špatná pověst a znovuzrození v oblastech utrpení.
310. Kromě nahromadění viny a u utrpení oba trpí strachem i během krátké doby sdílené rozkoše, neboť i král za to uvaluje těžký trest. Proto ať žádný muž nechodí za ženou druhého.
311. Jako ostrá tráva, je-li neopatrně uchopena, pořeže ruku, tak chybně prováděná askeze může vést ke znovuzrození v oblastech utrpení.
312. Žádný ledabyly vykonaný skutek, žádný porušený náboženský slib ani pochybně vedený řádový život nepřinese valný výsledek.
313. Co je třeba vykonat, konejte s neochvějným úsilím. Vratký asket jenom rozsévá více nečistoty.
314. Je lépe se vystříhat zlého konání, neboť každý zlý čin poté pálí. Dobrý skutek však je lépe vykonat, neboť po něm nikdy nepřichází lítost.
315. Jako je pohraniční město střeženo uvnitř i zevně, tak i vy ostříhejte sami sebe každým okamžikem. Ti, kdo na okamžik povolí v bdělosti, toho pak želí, když se ocitnou v oblastech utrpení.
316. Ti, kdo se stydí, zač se není třeba stydět, a nestydí se za hanebnosti, jsou v kleštích škodlivých názorů a jdou vstříc stavu utrpení.
317. Ti, kdo pokládají za strašné, co strašné není, a nepokládají za strašné, co je vpravdě hrozné, jsou v kleštích škodlivých názorů a jdou vstříc stavu utrpení.
318. Ti, kdo mají za zlé, co zlé není, a nemají za zlé, co je vpravdě zlé, jsou v kleštích škodlivých názorů a jdou vstříc stavu utrpení.
319. Ti, kdo rozeznali zlo v tom, v čem je zlo, a dobro v tom, v čem vpravdě je dobro, si osvojili správný názor a jdou vstříc stavu blaženosti.

O SLONU

320. Jako slon v bitvě strpí šíp, vyslaný z luku, tak je třeba snášet urážky, neboť je nutno počítat se zlovůli lidí.
321. Ochočený slon je voděn v průvodech a i král na něj usedne. Mezi lidmi je nejlepší ten, kdo má sebevládu a dovede snést i urážky.
322. Je skvělé umět krotit muly, ušlechtilé sindhské oře i statné slony. Skvělejší však je umět zkrotit sama sebe.
323. Neboť na žádném z těchto dopravních zvířat nelze dojet do onoho kraje, kam noha nevkročí. Dospěje tam jen ten, kdo sám sebe dokonale zkrotil a zvládl.
324. V době říje je obzvláště statného slona těžké udržet. A je-li upoután, nepožije ani sousta a vzpomíná jen na svůj les a na své družky.
325. Hlupák, který je líný, přejídá se, mnoho spí a stále se povaluje jako vepř na krmníku, propadá opětovně znovuzrození.
326. Doposud se mysl vždy zatoulala, kam se jí zachtělo, sledujíc své tužby a záliby. Ode dneška ji však budu moudře ovládat, jako pohaněč krotí slona, i když je v říji.

327. Nacházejte uspokojení v bdělosti a ostříhejte svou mysl! Pozvedněte se z mravního kalu jako slon z bláta, do něhož zapadl.
328. Jestliže získáš pro společnou cestu rozvážného souputníka, který žije svatě, je moudrý a dovede překonávat všechny překážky, putuj s ním radostně a s bdělou myslí.
329. Jestliže nezískáš pro společnou cestu rozvážného souputníka, který žije svatě a je moudrý, putuj sám jako král, jenž se vzdal dobyté země, nebo jako slon samotář v lese.
330. Lépe je putovat sám, než se spolčovat s pošetilci. Kdo putuje sám, nekoná zlo a je spokojen s málem jako slon samotář v lese.
331. Je dobré mít přátele v nouzi, je dobré být spokojen s málem, je dobré mít zásluhy pro onen svět, je dobré učinit konec vší strasti.
332. Je dobré ctít matku, je dobré ctít otce, je dobré ctít askety, je dobré ctít bráhmány..
333. Je dobré žít ctnostně až do stáří, je dobré mít pevnou důvěru, je dobré dosáhnout moudrosti, je dobré nekonat zlo.

ŽÁDOSTIVOST

334. Žádostivost člověka, který žije neuvědoměle, roste jako popínavá rostlina. Jako opice skáče v lese z větve na větev a sbírá plody stromů, tak on bloudí z života do života a sklízí plody svých činů.
335. Koho zde na světě přemůže tato náruživá a zhoubná žádostivost, u toho narůstají strasti jako tráva po dešti.
336. Kdo však zde na světě přemůže tuto náruživou a neodolatelnou žádostivost, s toho rázem spadnou strasti, jako krůpěje vody s lotosového květu.
337. Toto vám pravím: blaze vám, zde shromážděným, kteří vymýtíte svou žádostivost z kořene, jako sběrač kořínků vytrhává trávu; jen tak se vyhnete tomu, aby vás smrt opětovně kosila, jako povodeň láme rákos.
338. Jako znovu vyrostle podřatý strom, jehož kořen zůstal v půdě nepoškozen, tak opětovně vyklíčí utrpení v nových životech, není-li vykořeněn sklon k žádostivosti.
339. Ten, kdo chová scestné názory a jehož myšlení je ovládáno žádostmi, bude odplaven mocnými proudy smyslové přitažlivosti k předmětům své vášně.
340. Tyto proudy tečou všude a plazivé výhonky vášně se snadno uchytí a vypučí. Uvidíš-li, jak se takový výhonek uchycuje, buď moudrý a vyrvi jej z kořene.
341. V souvislosti s náklonnostmi, vznikají bytostem různé rozkoše. Lidé, kteří hledají štěstí v rozkoších, propadají opětovně stáří a smrti.
342. Tvorové, kteří jsou v moci žádostivosti, pobíhají sem a tam jak zajíc v pasti. Chyceni v pasti žádostivosti, jdou po dlouhou dobu opětovně vstříc utrpení.
343. Tvorové, kteří jsou v moci žádostivosti, pobíhají sem a tam jak zajíc v pasti. Proto nechť mnich zanechá žádostivosti a oprostí se od vášni.
344. Člověk, který se vymanil z jedné vášně a hned se zapletl do jiné, a tak, ač mohl být vášně prost, znovu se do ní vrhl, ti může být výstrahou. Ač mohl být svoboděn, běží zase vstříc okovům.
345. Mudrci vědí, že nejpevnější pouto není ze železa, ze dřeva či z pevných vláken, nýbrž je jím lpění na bohatství a péče o ženy a potomstvo.
346. Mudrci vědí, že nejpevnějším poutem je takové pouto, které člověka stahuje dolů; a i když se zdá poddajné, je těžké se z něj vymanit; a proto jej přervou, vzdají se smyslových radostí a bez starosti odejdou do bezdomoví.
347. Ti, kdo propadají vášním, jsou unášeni jejich proudem jako pavouk svou vlastní pavučinou. Mudrci se z toho všeho vymaní a putují bez starosti a osvobození od utrpení.
348. Osvobod se od minulosti, budoucnosti i přítomnosti a přejdi na onen břeh. S myslí od všeho osvobozenou již nepůjdeš vstříc opětovnému zrození a stárnutí.
349. U člověka s rozptýlenou myslí a silnými vášněmi, který si hledí jen toho, co je mu příjemné, stále vzrůstá žádostivost. Jen si tím upevňuje vlastní pouta.
350. Kdo však najde zalíbení v zklidňování mysli, medituje i nad tím, co je odpudivé, a neustále pěstuje uvědomění, ten doopravdy odstraní a zničí pouto smrti.
351. Kdo došel cíle, je bez strachu, prost žádostivosti a tužeb, ten vytrhl trn dění a je vtělen naposledy.
352. Kdo se zhostil žádostivosti i lpění, je obeznámen s naukou, pochopil její smysl a dosáhl jejího cíle, je vtělen naposledy. O něm lze právem říci, že je velikým člověkem s velkou moudrostí.
353. "Všechno jsem přemohl, všechno jsem poznal, nic světského se mě nemůže dotknout; tím, že jsem všeho zanechal a zcela vykořenil žádostivost, dosáhl jsem osvobození. Tohoto poznání jsem dosáhl sám, jak bych mohl říci, kdo byl mým učitelem?"
354. Dar pravdy předčí všechny dary, vůně pravdy předčí všechny vůně, radost z pravdy předčí všechny radosti, vykořenění žádostivosti je vítězstvím nad utrpením.

355. Požitky ničí pošetilce, takže neusiluje o dosažení onoho břehu; z touhy po požitcích pošetilec uvaluje záhubu na sebe i druhé.
356. Plevel je zhoubný polím, vášnivost je zhoubná lidem. Proto podporovat ty, kdo se zbavili vášnivosti, přinese hojnou odměnu.
357. Plevel je zhoubný polím, nenávisť je zhoubná lidem. Proto podporovat ty, kdo se zbavili nenávisť, přinese hojnou odměnu.
358. Plevel je zhoubný polím, zaslepenost je zhoubná lidem. Proto podporovat ty, kdo se zbavili zaslepenosti, přinese hojnou odměnu.
359. Plevel je zhoubný polím, chtivost je zhoubná lidem. Proto podporovat ty, kdo se zbavili chtivosti, přinese hojnou odměnu.

MNICH

-
360. Ovládat svůj zrak přináší prospěch, ovládat svůj sluch přináší prospěch, ovládat svůj čich přináší prospěch, ovládat svou chuť přináší prospěch.
361. Ovládat své skutky přináší prospěch, ovládat svou řeč přináší prospěch a ovládat svou mysl přináší prospěch. Mít úplné sebeovládání přináší nejvyšší prospěch. Mnich, který má úplnou vládu nad sebou, dosáhne osvobození od všeho utrpení.
362. Kdo má vládu nad pohyby svých rukou, dovede vždy řídit své kroky, je ukázněný v řeči a má tedy dokonalou vládu nad sebou samým; kdo nachází niternou radost v meditaci a je spokojen v samotě- o tom lze právem říci, že je mnichem.
363. Poučení od mnicha, který je uměřený v řeči, dovede neokázale citovat z písem a objasňovat smysl nauky, je povznášející.
364. Mnich, který se řídí pravou naukou, je jí povznesen, přemýšlí o ní a je jí stále pamětliv, od ní nikdy neodpadne.
365. Necht' žádný nepohrdá obdrženou almužnou a nezávidí druhým. Mnich, který závidí druhým, nedosáhne duchovního pohroužení.
366. Necht' žádný mnich nepohrdá obdrženou almužnou, i když obdrží málo. I bohové velebí toho, kdo žije čistě a neumdlévá v úsilí.
367. Kdo nepokládá nic ve své pozemské osobnosti za své vlastní a neželí toho co není- o tom lze právem říci, že je mnichem.
368. Mnich, který vyvinul blahovůli ke všem bytostem a důvěru v nauku Probuzeného, vstoupil na stezku vedoucí k míru, uklidnění popudů, ke štěstí.
369. Vyprázdni mnichu tento člun; vyprázdněn popluje lehčeji. Odvrhneš-li žádost a nenávisť dojdeš vykoupení.
370. Zbav se těchto pěti překážek: opust' sebeklam, pochybnosti, ustrnutí na formálnosti a obřadech, žádostivost a nenávisť, a vyviň pět vlastností, totiž důvěru, energii, uvědomění, duchovní pohroužení a moudrost. O mnichovi, který se povznesl nad oněch pět překážek, se praví, že se přepravil přes proud.
371. Medituj mnichu, a neoddávej se lenosti; nedopuť, aby se tvá mysl ztratila ve smyslových představách- nespokni z nedbalosti tuto žhavou kouli, aby ses nespálil a nenařikal nad svým utrpením.
372. Meditace a moudrost jdou ruku v ruce, jsou na sobě navzájem závislé. kdo medituje a vyvine moudrost, je blízek vykoupení.
373. Mnich, který dosáhl stavu vyprázdnění a zklidnění myslí, zažije nadlidské štěstí, neboť uvidí pravou skutečnost.
374. Jakmile si člověk správně zpřítomní pomíjejícnost složek své vlastní osobnosti, zažije štěstí a povznesení, neboť současně pochopí, co je nesmrtelnost.
375. Takto si má mnich počínat na počátku své cesty k moudrosti: střežit své smysly, být spokojen s málem, zachovávat omezení mnišského života a sdružovat se s ušlechtilými přáteli, jejichž život je bez poskvrnny a vyplněn duchovním úsilím;
376. Jeho způsoby necht' jsou přátelské a chování dokonalé. Tak bude usilovat pln radosti a učiní konec svému utrpení.
377. Jako s jasmínu opadnou uvadlé květy, tak nechte se sebe, mnichové, opadnout žádost a nenávisť.
378. O mnichu, jenž je vyrovnaný v činech, hovoru i myšlení, dosáhl duchovního pohroužení a unikl světským lákadlům, lze říci, že došel míru.
379. Je nutné, abys sám sebe neustále napravoval a sám sebe ostříhal. Mnich, který sám sebe s jasným vědomím střeží, bude trávit čas ve spokojenosti.
380. Každý je sám sobě ochráncem, každý je sám strůjcem svého vlastního budoucího zrození. Proto necht' každý zvládne sám sebe, jako pěstitel koní zvládne ušlechtilého oře.
381. Mnich, který je pln povznesení, jež plyne z poselství Probuzeného, nastoupí stezku k míru, k blahému zklidnění podnětů ke vznikání.

382. Popravdě, mladý mnich, jenž se přidá k společenství žáků Probuzeného, ozáří tento svět jako měsíc, jenž se vynořil z mraků.

BRAHMAN

-
383. S odvahou zastav proud vznikání bráhmane, a zavrhní smyslové tužby. Jen zažiješ- li zánik všeho, co je stvořená, a poznáš- li to, co je nestvořené, jsi vskutku bráhmanem.
384. Jen ten, kdo dosáhl onoho břehu pomocí duchovního pohroužení a vzhledu do podstaty skutečnosti, je vskutku bráhmanem. Od takového znalce odpadnou všechna pouta.
385. Pro koho již neexistuje ani tento ani onen břeh, takže je beze strachu a pout, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
386. Kdo vykořenil vášeň a sedá v pohroužení, vykonal své dílo, je bez kazů a dosáhl nejvyššího cíle, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
387. Slunce se skví ve dne a měsíc v noci. Válečník se skví ve své zbroji a bráhman se skví svou meditací. Probuzený však vyzařuje duchovní jas dnem i nocí.
388. O asketovi, jenž zanechal konání zla a žije vyrovnaně, lze právem říci, že je bráhmanem; opustil- li vše, co v něm bylo špatné, lze o něm právem říci, že je poustevníkem.
389. Nechť nikdo neuhodí bráhmana a bráhman nechť nepovolí své prchlivosti. Hanba tomu, jenž uhodí bráhmana, větší hanba, když on proto povolí své prchlivosti.
390. Nic není pro bráhmana blahodárnější než pevně ovládaná mysl ve vztahu k příjemnostem života. A do jaké míry se odvrátí od ubližování, do té míry se mu zmenší utrpení.
391. Kdo se ovládá ve všech třech ohledech a nekoná zlo ani skutkem, ani slovem, ani myšlenkou, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
392. Toho, jenž poznal pravdu, jak ji ukázal dokonale Probuzený, nechť každý chová v oddané úctě, jako bráhman ctí obětní oheň.
393. Ani splétáním vlasů, ani rodem, ani kastovním příslušenstvím se nikdo nestane pravým bráhmanem. Kdo však v sobě uskutečnil pravdu, ten je vpravdě čistý, ten je vskutku bráhmanem.
394. K čemu je ti bláhovce, splétání vlasu, k čemu se odíváš kůží antilopy? Uvnitř jsi pln hrabivosti, navenek se děláš čistým.
395. Kdo nosí šat sešitý z posbíraných hadrů, je zhublý, až mu jsou znát žíly, a v letní samotě se oddává meditaci, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
396. Nepravím o nikom, že je bráhmanem na základě zrození, podle jeho matky. Kdo si na tom zakládá, je pln domýšlivosti. Kdo je prost domýšlivosti a žádostí, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
397. Kdo přeťal všechna pouta, nemá se čeho bát a osvobodil se od závislosti na sdružování, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
398. Kdo přeťal pouta nenávisti, žádosti a klamných názorů, odstranil závoru nevědomosti a je probuzený, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
399. Kdo dovede snést potupu, rány i okovy, i když si je nezaslouží, a ozbrojí se neotřesitelnou trpělivostí, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
400. Kdo je prost hněvu, dbá řádových předpisů, je nadán ctností, je neposkvřený a má sebeovládání, ten je vtělen naposledy a o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
401. Kdo nepřilne k smyslovým rozkoším, jako voda neulpí na lotosovém listě a hořčičné semínko na hrotu jehly, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
402. Kdo již na tomto světě zažil zaniknutí svého vlastního utrpení, odložil břemeno a je osvobozen, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
403. Kdo má hluboké vědění a moudrost, je znalý pravé stezky, dovede rozeznat zrádné odbočky a dosáhl nejvyššího cíle, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
404. Kdo se nesdružuje ani s hospodáři ani s potulnými askety, ale putuje sám bez přístřeší a bez okázalostí, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
405. Kdo zanechal všeho ubližování bytostem, ať bázlivým nebo statečným, kdo nezabíjí a nepřispívá k tomu, aby druzí zabíjeli, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
406. Kdo je mezi nepřátelsky smýšlejícími prost nepřátelství, mezi násilníky mírný, mezi hrabivými prost hrabivosti, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
407. Od koho odpadla žádost, nenávisť, pýcha i přetvářka jako hořčičné zrno se špičky jehly, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
408. Kdo pronáší jen laskavá, poučná a pravdivá slova, jež nikoho neurazí, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
409. Kdo si nikdy v životě nepřisvojí nic, co mu nebylo darováno, ať je to maličkost nebo velká věc, něco krásného či věc obyčejná, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.

410. Kdo v sobě nechová touhu po ničem na tomto či onom světě, je nezávislý a nehledá nikde útočiště, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
411. Kdo není nikde domovem, je prost pochybností, protože má dokonalé poznání a pronikl do hlubin nesmrtelná, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
412. Kdo se již povznesl nad protiklad dobra a zla, ale přitom je prost lítosti i vášní a je mravně čistý, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
413. Kdo je bez poskvrny a čistý, takže září jako měsíc, má zklidněnou a nezkalenou mysl a vymýtil ze sebe zalíbení ve světské existenci, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
414. Kdo přebrodil neschůdný močál znovuzrozdování, plný záludů, a pomocí meditace dospěl na onen břeh, takže je prost žádostí pochyb a lpění a tudíž osvobozený, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
415. Kdo opustil smyslová uspokojení světa a stal se poutníkem bez domova a v kom vyhasla touha po existenci, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
416. Kdo opustil žádostivost světa a stal se poutníkem bez domova a v kom vyhasla žádost po existenci, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
417. Kdo se oprostil od lidských pout, a povznesl se i nad pouta nebeská, takže je dokonale osvobozen od všech pout, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
418. Kdo se povznesl nad radosti i strážně, dosáhl vyrovnanosti, je bez náklonností a stal se hrdinou, který překonal všechny světy, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
419. Kdo vyvinul trvalou schopnost vidět zanikání a znovuzrozdování bytostí, je bez lpění, došel šťastně k cíli a je probuzený, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
420. Kdo je dokonalým světce bez kazů, jehož učení neznají ani bohové ani nebešťané ani lidé, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
421. Kdo si nepřisvojuje nic v minulosti, budoucnosti nebo přítomnosti a nelpí na ničem, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
422. Kdo je silný, ušlechtilý a hrdinný, kdo je velkým mudrcem, jenž zvítězil nad smrtí, je bez tužeb, očištěný a probuzený, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.
423. Kdo dosáhl schopnosti poznat svá dřívější zrození a prohlédat nebeské světy a místa utrpení, kdo dosáhl zániku znovuzrozdování a je mudrcem s dokonalým poznáním, jenž dovršil vše, co je třeba dovršit, o tom pravím, že je vskutku bráhmanem.